

DİJİTAL YERLİLER, DİJİTAL GÖÇMENLER VE SINIF YÖNETİMİ¹

DIGITAL NATIVES, DIGITAL IMMIGRANTS AND CLASSROOM MANAGEMENT

İ. Bakır ARABACI²

Murat POLAT³

Öz

Günümüzde öğrenciler dijital yerliler, öğretmenler ise dijital göçmenlerdir. Dijital göçmenler ve dijital yerlilerin ortak mekânlarından biri sınıftır. Dolayısıyla yeni yüzyılda değişen öğrenci ve öğretmen tanımlarıyla birlikte sınıf yönetimini de yeniden düşünme zorunluluğu doğmuştur.

Sınıf lideri olan öğretmenin değişen öğrenci özelliklerini ve beklentilerini göz önüne almadan bir yönetim gerçekleştirmesi, birçok çatışmayı beraberinde getirecektir. Bu araştırma sınıf yönetimi çerçevesinde, dijital yerli ve dijital göçmen kavramlarının özelliklerini ve etkili bir sınıf yönetiminin gerçekleştirilmesi konusunda dikkate alınması gereken hususları belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma alanyazın taramasına dayanmaktadır. Konu ile ilgili yurt içi ve yurt dışındaki yayınlar taranarak, elde edilen veriler doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dijital Yerliler, Dijital Göçmenler, Sınıf Yönetimi, Z Kuşağı

Abstract

Nowadays, students are digital natives, and the teachers are digital immigrants. Class is one of the common places of the digital immigrants and digital natives. Therefore, it has become necessary to reconsider classroom management in this new century.

As the leader of the class teachers have to be aware of the changing characteristics of students in the classroom, otherwise this will bring many conflicts. The purpose of this research is to explain the features and concepts of the digital natives and digital immigrants for an effective classroom management. In addition, on the basis of these concepts is to determine how an effective classroom management should be. this article is based on literature review. The domestic and foreign publications on the subject were reviewed and suggestions were made in accordance with available data.

Key Words: Digital Natives, Digital Immigrants, Classroom Management, Net Generation

¹ Bu araştırma, 24-26 Mayıs 2012 tarihleri arasında Rize’de düzenlenen 11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

² Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, bakirarabaci@hotmail.com

³ Arş. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, muratpolatinfo@gmail.com

“Teknoloji ne iyidir ne kötüdür; ne de tarafsızdır”

Kranzberg Teknoloji Yasası

1. GİRİŞ

İnternetin keşfi ve sonrasındaki gelişmeler dijital bir dünyanın kapılarını araladı. Toplumlar teknoloji temelli bir dünya düzenini benimsediler. Teknoloji, toplumsal dönüşüm ve gelişmenin en önde gelen araçlarından biri oldu.

İnsanlık teknolojiyi ateşten yararlanmaya ya da toprağı işlemeye başladığı ilk günden itibaren inanılmaz bir şekilde geliştirerek günümüzde iletişim alanında telefon, televizyon, radyo ve internet; ulaşım alanında uçak, tren ve otomobil gibi ürünleri ile insanların günlük yaşamlarının vazgeçilmez birer parçası haline dönüştürdü. Bu durum ise, insanların teknoloji dünyasını ve bu teknolojiden hayatını kolaylaştıracak şekilde yararlanmayı bilmesi ve teknolojik gelişmeleri anlaması gerekliliğini doğurdu. Bu bağlamda, teknolojinin eğitim-öğretim sürecine dâhil edilmesi ve bireylerin bu gelişimlere yönelik bir eğitim sürecinden geçmelerinin gerekliliği ortaya çıktı (Bacanak vd., 2003, s.191'den Akt. Şen, 2009). Ayrıca teknolojik ilerlemeler öylesine büyük bir hızla meydana geldi ki neredeyse bir nesil doğduğu andan itibaren hemen teknoloji ve ürünleriyle tanışırken başka bir nesil ise teknolojik ürünlerle ancak yirmi yaş ve sonrasında tanışabildi. İki nesil arasındaki farkı kapatabilmek adına en büyük çabayı toplumlar, ülkelerindeki eğitimsel uygulamalar içerisine teknolojiyi ve onun nimetlerini katarak göstermişlerdir. Örneğin geçen on yıl içinde akıllı tahtaların Türkiye'deki resmi ve özel ilköğretim okullarında kullanımının artması dikkat çekicidir. Akıllı tahtalar, özellikle ilköğretim okullarında popüler bir öğrenme ve öğretme aracı olmuşlardır (Sünkür, Arabacı ve Şanlı, 2012). Başka bir deyişle ülkemizde milli eğitim sistemi bünyesinde geliştirilip yaygınlaştırılmaya çalışılan Fatih Projesi, akıllı tahta uygulamaları, vb etkinlikleri bu doğrultuda değerlendirmek gerekir. Çünkü teknolojik alt yapı ile şekillenmesi düşünülen günümüzün değişen sınıf ortamları, öğretmen ve öğrenci rolleri gereğince eski sınıf ortamlarının revize edilmesi gerekliliği doğmuştur. Nitekim Fatih projesinin gerçekleştirilme süreçleri içerisinde 614 bin 364 adet dizüstü bilgisayar ve projeksiyon cihazı ile birlikte 38 bin 688 çok amaçlı fotokopi makinesi ve akıllı tahta 40 bin okuldaki 620.000 derslikte öğrenim görenlerin kullanımına sunulmuş olması hedeflenmektedir. Bu cihazlardan internet bağlantısı gerektirenlerden en üst düzeyde verim alınabilmesi için ise uygulamaya esas olan okullara geniş bant internet bağlantısı sağlanacaktır. Uygulama sürecinin ortaöğretimden ilköğretim birinci kademe ve okulöncesine doğru aşamalı bir süreçte ilerlemesi planlanmaktadır. Uygulama süreci içerisinde bilişim teknolojisi araçları ile internetin bilinçli ve güvenli kullanımının sağlanması için gerekli yasal mevzuatın da bu doğrultuda düzenleneceği belirtilmektedir. Bunun yanı sıra projenin uygulanacağı okullarda görev yapmakta olan 600 bin öğretmenin donanım altyapısı konusunda yüz yüze ve uzaktan eğitim yöntemleriyle hizmet içi eğitime tabi tutulacağı bildirilmiştir (Akgün, Yılmaz ve Seferoğlu, 2011).

Öte yandan değişimin çağımızın gerçeği olduğu olgusuna karşın bireyler, örgütler ve toplumlar alışkanlıklarını koruma eğilimindedirler. Yetişkinler dünü, gençler bugünü, çocuklar geleceği yaşamak istemektedirler. Her kuşağın felsefesi, kültürü ve alışkanlıkları farklıdır. Bu nedenle, kuşak çatışmaları yaşanmakta ve bu çatışmalar tüm sistemleri etkilemektedir. Z kuşağı olarak adlandırılan günümüz ilköğretim öğrencileri, dijital bir çevre içerisinde yetişmektedirler. Bu kuşağın özelliklerine uygun çeşitli kavramlardan söz edilmektedir. Bu süreçte öncelikle iki temel kavram ortaya çıkmıştır. Kavramlardan ilki "dijital yerlilik" ikincisi ise "dijital göçmenlik" olarak adlandırılmaktadır.

"Dijital Yerliler" kavramı, her türlü teknolojik imkânların bulunduğu bir çevrede doğan ve bu teknolojik olanakları en etkili şekillerde kullanabilen bireyler için kullanılmaktadır. Böyle bir teknolojik ortam içerisinde doğmayıp, sonradan teknolojik araçları ve gereçleri kullanma eğilimi ya da zorunluluğunda olan bireylere ise "Dijital Göçmenler" denilmektedir.

Bu çalışmanın amacı günümüz sınıf yönetimi süreçleri içerisinde değişen öğretmen, öğrenci rollerine ve sınıf ortamlarına dikkat çekmektir. Ayrıca yurt içi ve yurt dışında konu ile ilgili gerçekleştirilen diğer çalışmalar doğrultusunda alanyazına katkı sağlamaktır.

2. DİJİTAL YERLİLİK

Dijital yerlilik kavramı genel olarak yeni bin yıl veya milenyum (2000 yılı ve sonrası) olarak isimlendirilen çağın öğrenen ve öğrencilerini tanımlamakta kullanılmaktadır. Yani teknoloji temelli bir dünyaya doğan ve çok küçük yaşlardan itibaren teknolojiyle tanışarak kendilerine teknolojik bir öğrenme dili geliştiren yeni nesil öğrencilere dijital yerliler denilmektedir (Premsky, 2001a, 2001b; Oblinger ve Oblinger, 2005; Pedró, 2006). Başta Amerika olmak üzere dünya üzerindeki birçok teknoloji üreten ülkede yapılan araştırmalar yeni bin yılın öğrencilerini tanımamızda yardımcı olmaktadır.

Yapılan araştırmalar içerisinde öncelikli olarak öne çıkanlardan biri 1999 yılında "kendi kendine öğretim" ile ilgili olarak gerçekleştirilen bir çalışmadır. "The Hole in the Wall" adlı bu çalışmada Sugata Mitra adlı Oxford'tan bir araştırmacı, Yeni Delhi'nin varoşlarındaki bir mahalleye ATM (Otomatik Para Transfer Makinesi) şeklindeki bir duvar içerisine bir bilgisayar düzeneği kurdurarak küçük bir deneysel çalışma gerçekleştirmiştir. Bu mahallenin özelliği mahalledeki çocukların nadiren okula gidiyor olmaları ve hiçbirinin İngilizce bilmiyor olmasıdır. Ayrıca çocuklardan hiç biri internet veya bilgisayarla daha öncesinde karşılaşmamışlardır. Çocuklar ilk anda böylesi bir durumda, oldukça garipsedikleri, duvara monte edilmiş olan bilgisayarı kurcalamaya başlarlar ve iki hafta sonra küçük yaşta çocukların birçoğu duvara monte haldeki bilgisayarda yüklü oyunların birçoğunu kendi kendilerinde oynayabilir hale gelirler. Bu noktada şaşırtıcı olan durum bilgisayarın dilinin İngilizce olması ve çocuklardan hiçbirinin İngilizce bilmiyor olmasıdır. Mitra bu sonucu "Çocuklar bir şeyi yapmak istiyorlarsa yapmanın bir yolunu mutlaka öğrenirler" şeklinde

özetlemiştir (http://www.ted.com/talks/lang/en/sugatamitrathe_child_driven_education.html). Yani yeni binyılın öğrencileri, çocukları, öğrenenleri, vs herhangi bir zaman ya da mekân gözetmeksizin kendi kendine öğrenme ve öğretme mekanizmalarını rahatlıkla işe koşabilmektedirler. Temel soru ise bu özellikteki öğrencilerin okullardaki sınıflarda eğitim ve öğretime katılımlarının nasıl sağlanacağıdır.

Günümüz devlet veya özel okullarında eğitim süreçleri içerisine dijital yerlileri katmanın bir yolu dijital yerlilerin kendilerine özgü olan özelliklerini iyi analiz etmekte yatmaktadır. Araştırmalara göre dijital yerli olarak kabul edilen milenyum çağıının öğrenen veya öğrencilerinin sahip oldukları özellikler bakımından kendilerinden bir önceki nesillere göre ayırt edici ve farklı özellikleri olduğu görülmektedir. Dijital yerlilerin sahip oldukları özelliklerinin en başında, internetin keşfiyle gelişen, sosyal ağları (facebook, myspace, flickr, vb.) etkin kullanabilmek, ulaşılmak istenilen bilgileri hiper metinler ve arama motorları (google, altavista, vb.) aracılığıyla kolaylıkla edinebilmek gelmektedir. Net jenerasyonu, Z kuşağı gibi isimlerinde verilebildiği dijital yerlilerin genel özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Oblinger ve Oblinger, 2005; Tonta, 2009; Şahin, 2009; Bilgiç, Duman ve Seferoğlu, 2011). Dijital yerliler, klasik öğrencilerin öğrenme tercihleri yerine;

- anlık oyun hızını, paralel işlemleri, grafikleri, rastgele erişimi, bağlanabilirliği, aktif olmayı, oyun uygulamalarını, anında karşılığı, fanteziyi ve teknolojiyle arkadaş olmayı.
- bir yerden başka bir yere kapsül halinde atlayarak okumayı, "ciddi" çalışmalar yerine oyunları, birçok işi aynı anda yürütmeyi, ses ve video özellikli cep telefonlarını, e-posta gibi dijital medya uygulamalarını daha çok tercih etmektedirler (Cameron, 2005; Prensky, 2005; Tonta, 2009; Bilgiç, Duman ve Seferoğlu, 2011).

Başka bir deyişle bilişsel özellikler açısından dijital yerli öğrenciler; genellikle basılı olmayan, dijital kaynakları tercih ederler; düzyazıdan daha çok görsellere, hareketlere, müziğe önem verirler; eş-zamanlı işlemleri aynı anda rahatça yapabilirler ve doğrusal olmayan verilerden bilgi edinme yolunu tercih ederler (Şahin, 2009). Etkili bir sınıf yönetimi için öğretmenlerin dijital yerlilere ait özellikleri iyi analiz etmeleri ve onların öğretim süreçlerine çeşitli şekillerde uyum sağlamalarına yardımcı olmaları gerekmektedir.

3. DİJİTAL GÖÇMENLİK

Milenyum (internet ve web çağı) öncesinde doğan, teknoloji ve ürünleriyle ergenlik sonrası dönemde tanışmış olan bireyler için dijital göçmenlik kavramı kullanılmaktadır. Başka bir deyişle dijital göçmenlik, yirmili yaş ve sonrasında teknoloji, internet ve web ile tanışan, teknolojik araçların kullanımı ve teknoloji tabanlı öğrenmede güçlükler veya çeşitli uyum sorunlarıyla karşılaşabilen, teknoloji okuryazarlığı dijital yerlilere oranla daha düşük düzeydeki bireyleri tanımlamaktadır (Prensky, 2001a, 2001b). Bu noktadan hareketle günümüz okullarında görev yapmakta olan kıdemli öğretmenleri bir anlamda birer dijital göçmen olarak görebiliriz.

Dijital göçmen bireylerin en önemli özelliklerinin başında ise dijital medya araçlarını etkin kullanamamaları gelmektedir. Doğrusal okumaları, grafik ve hiper metin okumalarına tercih ederler. Dijital göçmenler içerisinde buldukları dijital çevreye iyi uyum sağlayanlar çıkabilir ancak "aksan"ları onları ele vermektedir. Bilgi edinmek için öncelikle basılı materyalleri tercih ederler. Herhangi bir teknolojik ürünü ya da programı kullanmada kılavuz veya rehber kullanma eğilimindedirler. Bir araştırma için kütüphane tercihleri de dijital yerlilerden farklıdır. Dijital yerliler web kaynaklı araştırma yöntemlerini tercih ederlerken, dijital göçmenler kütüphanelere gitmeyi daha çok tercih ederler (Prensky, 2004; Tonta, 2009).

Öte yandan özellikle eğitim ve öğretim süreçlerinde asıl olanın insan olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü tek başına "teknoloji ne iyidir ne kötüdür; ne de tarafsızdır" (Kranzberg Teknoloji Yasası). Teknolojinin iyi, kötü ya da taraflı olması kullanım biçimiyle, teknolojiye yüklenen "değer"lerle yakından ilgilidir (Tonta, 2009). Bu doğrultudaki geniş kapsamlı bir araştırmayı Bill Gates Eğitim ve Araştırma Vakfı (TED) araştırmacıları 2000'li yılların başından 2011 yılına dek Amerika'da yürütmüşlerdir. Bu araştırmanın amacı Amerika'da çoğunluğu varoş semtlerde ve unutulduğu düşünülen coğrafyalarda yaşayan öğrencilerin eğitim hayatlarında başarılı olabilmelerini sağlayan etkin uygulamaların ya da değişkenlerin neler olduğunu belirlemektir. Ayrıca Amerikan eyaletlerinde bulunan ve varoş, geri kalmış olduğu düşünülen bölgelerden çıkmış ve bir şekilde ülke genelindeki sınavlarda (SAT, vb) yüksek puanlar alabilmiş öğrencilerin başarılarının ardındaki sırrı keşfederek Amerikan eğitim sisteminin bir tür yeniden yapılanmaya gidebileceği düşünülmüştür. Bu araştırmanın sonuçlarını, Bill Gates, 2011 yılında TED'in belirli aralıklarla düzenlediği ve tüm dünyada eğitim adına uygulamalardaki iyi örneklerin seçilerek sunulduğu bir etkinlikte açıklamıştır. Araştırma kapsamında ilk olarak, bulunduğu çeşitli imkânlardan yoksun bölgelerde, başarılı olabilmiş çocuklara ve bu çocukların ailelerine anketler, görüşmeler yoluyla ulaşılmıştır. İkinci aşamada başarı üzerine olumlu etkileri olabilecek tüm etkenlerin içerisinde düşünüldüğü bir değişken havuzu oluşturulmuştur. Öğrencilerden oluşturulan deney ve kontrol gruplarıyla bu değişkenler test edilmiştir. Son olarak Amerika'da alanlarında başarılı olmuş tüm öğretmenler belirlenmeye çalışılarak çeşitli testlerle bu öğretmenlerin öğrenci başarısına etkilerinin belirlenmesine çalışılmıştır. Sonuçta, günümüz koşullarında öğrenci başarısı üzerinde en önemli etkenin teknoloji olabileceği düşüncesinin aksine başarılı öğrencilerin başarıları üzerindeki en büyük etkenin "Öğretmen" faktörü olduğu görülmüştür. (http://www.ted.com/talks/lang/en/bill_gates_unplugged.html). Teknoloji değişkeni ise ikinci sırada kalmıştır.

Bununla birlikte bir tür detay olarak, dijital göçmen öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığı konusunda bu çağ öğrencilerinin (dijital yerliler) ihtiyaç ve beklentilerini karşılayabilecek yeterliklere sahip olması ve sürekli kendini geliştirmesi gerekliliğidir. Çağdaş eğitimin hedefi, bilgiyi üreten, bilgiyi kullanan, yaratıcı ve nitelikli insan yetiştirmekse, öğretmenlik anlayışının da bu hedefi benimsemiş ve bu hedefe ulaşma çabasında olması gerekmektedir (Yılmaz, 2007). Çünkü gelişen

teknolojiler ve bu teknolojilerin dijital yerli olarak adlandırdığımız; doğar doğmaz teknoloji ile tanışan yeni nesil öğrencilerin hayatlarının merkezine yerleşmiş durumda olması öğrencilerin öğrenme stillerini ve öğrenmeden dolayısıyla öğretenden ve öğretim ortamlarından beklentilerini değiştirmiştir (Bilgiç, Duman ve Seferoğlu, 2011). Her çağ öğretmenlerinin olduğu gibi günümüz öğretmenlerinin de sınıf içinde yaptıkları onların eğitimlerinin bir yansıması olduğu varsayımı düşünüldüğünde öğretmenlerin öncelikle pedagojik yaklaşımla sunulacak olan teknoloji eğitimlerine ihtiyaçları olduğu gerçeği bir kez daha görülmüş olacaktır (Demir, Özmantar, Bingölbali ve Bozkurt, 2011).

4. DİJİTAL SINIFLAR VE SINIF YÖNETİMİ

Sınıf lideri olan öğretmenin değişen öğrenci özelliklerini, beklentilerini göz önüne almadan bir yönetim gerçekleştirmesi, birçok çatışmayı da beraberinde getirecektir. Bu nedenle yeni yüzyılda değişen öğrenci ve öğretmen tanımlarıyla birlikte sınıf yönetimini de yeniden düşünme zorunluluğu doğmuştur.

Dijital yerli olan öğrencilerin bilgi edinme yolları gerçek yaşantılardan çok sanal yaşantılar aracılığı ile gerçekleşmektedir. Bu durum, öğretmeni yöntem ve teknik konusunda sıkıntıya düşürmektedir. Öğrencilerin ilgileri çabuk dağıldığından öğretmenin sınıf disiplinini sağlayabilmesi zorlaşmaktadır. Öğrenci ders dinlemekten çok sunuların fotoğrafını çekmekte, ders kitabına çalışmaktan çok, öğretmenden dersin sunularını istemektedir. Ders sırasında cep telefonu ile mesajlaşan, internette sörf yapan öğrencilerin sayısı giderek artmaktadır. Dijital teknolojilerin en önemli dezavantajlarından birisi de öğrencinin üretmeden, hazır bilgiye erişimini sağlayabilmesidir. Örneğin ilköğretim fen ve teknoloji dersinde öğrencinin kendi çapında bir buluş gerçekleştirmesi istendiğinde, öğrencinin, google'a yeni bir buluş yazıp arama yapması espi konusuna olmuştur. İnternette bilgi öğrenme çoğunlukla yetersiz ve yanlış öğrenmelerle sonuçlanmaktadır. İnternet kaynaklarının çoğu güvenilir değildir. Dahası birçok web sitesi tek kaynaktan beslenmektedir. Bu nedenle bilgi sınırlı ve güvenilir değildir. Bir diğer önemli unsurda dijital teknolojinin öğrenciyi dersten uzaklaştırıp, oyuna ve zaman öldürücü etkinliklere yöneltmesi olmuştur.

Amerika'da Cornell üniversitesinden iki araştırmacının yapmış oldukları bir çalışmada araştırmacılar bir sınıf öğrenciyi iki gruba ayırmıştır. Bir grubun işlenen ders esnasında internet kullanımına izin verilirken diğer grubun ders esnasında dizüstü bilgisayarlarının kapalı olması istenmiştir. Sonrasında interneti kullanan gruptaki öğrencilerin internet geçmişlerine ilişkin tutulan kayıtlar incelenmiştir. İnterneti kullanan gruptaki öğrencilerin dersle ilgili sitelerle birlikte, ilgisiz sitelere de girmiş oldukları, e-posta ve çeşitli video sitelerini kontrol ettikleri görülmüştür. Daha sonra iki grup dersten öğrendiklerini tespit amaçlı oluşturulan bir teste tabi tutulmuş ve araştırmacılar interneti kullananların öğrenilmesi gerekenleri hafızaya almaları konusunda çok zayıf kaldıklarını görmüşlerdir (Carr, 2010).

Öte yandan Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT)'nin hayatımızın her alanında yaygın bir biçimde kullanıldıkları da görülmektedir. Nitekim 2010 yılı istatistiklerine göre dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 29'unun internet erişimine sahip olduğu ve son 10 yılda erişim oranının yüzde 45 arttığı belirtilmektedir. Dahası Türkiye'de 2010 yılı Nisan ayında gerçekleştirilen Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre hanelerin yaklaşık yüzde 42'si internet erişimine sahiptir. Bu oran bir yıl öncesine göre yaklaşık yüzde 39 oranında artmıştır. Türkiye'de internet kullanan her beş bireyden üçünün her gün internet kullandığı, bilgisayar ve internet kullanımında evlerin ilk sırada yer aldığı görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu-TUİK, 2010; Internet Usage Statistics, 2011'ten Akt. Kuzu, Çankaya ve Mısırlı, 2011). Bu veriler bağlamında günümüz öğretmen ve öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanımında en başta ev ortamlarında olmakla birlikte yoğun bir etkileşime maruz kaldıkları düşünülebilir. Dolayısıyla günümüz sınıf yönetiminde internet ve diğer teknolojilerin etkileri kaçınılmazdır. Araştırmalar bu etkileşimin, elektronik ortam aracılığı ile bilginin paylaşılmasına aynı zamanda diğer çevrimiçi öğrencilerle de kolektif ve bireysel problemlerin çözülmesine yönelik süreç ve stratejilerin karşılıklı olarak paylaşılmasına yardımcı olduğunu göstermektedir. Örneğin sözel paylaşımların yüzde 80'inde öğretmenin katkıda bulunduğu geleneksel bir sınıfa (Dunkin ve Biddle, 1974; McDonald ve Elias, 1976) kıyasla çevrimiçi bilgisayar ortamında bu katkı yüzde 10 ve 15 düzeyinde bulunmuştur (Harasim, 1987; Winkelmann, 1988'den Akt. Gürol, 2002). Yani sınıf yönetimi sürecine teknolojinin entegrasyonu öğretmenlere, fiziksel ve öğretimsel yararlar sağlamaktadır. Öğretmenler sınıf içerisinde (bilgisayar, vb) teknolojik araçları çeşitli şekillerde kullanarak öğretimsel yararlarını yaşantı yoluyla sınımalıdır.

Sınıf ortamında teknolojik araçların nasıl kullanılması gerektiğine ilişkin olarak Demirel (2005) bu kullanım biçimlerinin;

- Öğretmen konuyu işler, dersi kaçırın ya da anlamayanlar için tekrar bir fırsat sağlanabilir. Burada bilgisayarın görevi özel öğretmenliktir.
- Öğretmenin konuyu işledikten sonra değerlendirmeyi bilgisayar yardımıyla yapması şeklinde olabilir.
- Öğretmen konuyu sınıfta işler, uygulama ve alıştırmalar çalışmaları bilgisayarla yapılır.
- Konu bilgisayarla işlenir öğretmen danışmanlık, yapar, öğrencileri denetler, şeklinde olabileceklerini belirtmiştir (Arslan, 2006).

Dolayısıyla okul ve sınıflarda teknoloji kullanımının bir zorunluluk olduğu görülmektedir. Ülkemizde bu durumun önemi anlaşılmış ve öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) öğretmen yeterlilikleri içerisinde teknoloji okuryazarlığı yönünde maddelere yer verilmiştir. Buna göre teknoloji okuryazarı öğretmen "Bilgi ve iletişim teknolojilerini de kullanarak, farklı deneyimlere, özelliklere ve yeteneklere sahip öğrencilere uygun öğrenme ortamı hazırlar" (MEB, 2008) ifadesi öne çıkmaktadır. Başka bir deyişle MEB öğretmenler için yeterlik göstergeleri belirleyerek öğretmenlerin teknolojiyi

öğrenme sürecinde etkili olarak kullanmalarını beklemektedir (Demir, Özmantar, Bingölbali ve Bozkurt, 2011).

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Teknolojinin hayatın her alanında olduğu kadar eğitimde ve onun en önemli alt boyutları olan öğretmen ve öğrencilerin nitelikleri üzerinde kaçınılmaz etkileri olduğu açıktır. Çağımız öğrencileri dijital yerliler, öğretmenleri ise dijital göçmenler olarak adlandırılmaktadırlar (Prensky, 2004; Yılmaz, 2007; Carr, 2010; Bilgiç, Duman ve Seferoğlu, 2011; Demir, Özmantar, Bingölbali ve Bozkurt, 2011). Günümüz öğretmenleri dijital göçmenler olarak:

- Eğitim ve öğretim teknolojilerini iyi derecede kullanabilmeli.
- Öğrencileri grup çalışmalarına yönlendirmeli.
- Öğretme merkezli değil, öğrenme merkezli tasarım gerçekleştirmeli.
- Öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirici sınıf içi uygulamalara ağırlık vermeli.
- Katı ve baskıcı sınıf yönetimi modellerinden sakınmalıdırlar.

Sınıfın lideri olarak öğretmenlerin, dijital yerlilerin sınıf içi süreçlerdeki öğrenme yeterliliklerine yönelik olarak Şahin (2009):

- Öğrenci profillerini ortaya çıkaracak araştırmalara.
- Ders içi ve ders dışı etkinlikler, cep telefonu, internet gibi araçlar kullanılarak her an ve her yerden erişimi ve katılımı mümkün kılacak şekilde düzenlemelere.
- Öğretme-öğrenme ortamlarında oyun tabanlı öğrenme yöntemlerini kullanabilmeye.
- Sosyalleşme ve takım halinde çalışmaları destekleyici faaliyetlere ağırlık ve önem verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu noktada öğretmenlerin, interneti öğretim amaçlı kullanma konusu üzerinde ayrıntılı düşüncelerinde yarar vardır. Wallace (2004) öğretmenler için bilgi kaynağı olarak internetin kitap, kütüphane ve hatta alan gezisi gibi kullanılabilmesini ve içeriğin sunulması için televizyondan, projeksiyon cihazlarından veya laboratuvarlardan faydalanılabileceğini belirtmektedir. Öğrenmede küçük grup çalışmalarının organize edilmesinin önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Öte yandan özellikle ülkemizde resmi okullardaki kalabalık sınıf mevcutlarının varlığı, teknoloji okuryazarlığının öğrenciler arasında düşük, öğretmenler arasında ise orta düzeyde olduğu ve yine okullarda teknoloji destekli sınıflar için aile desteğinin yeterli düzeyde sağlanamadığı görülmektedir. Ayrıca beklenenin aksine ülkemizdeki özel okullarda bile öğretmenlerin sınıf yönetimi süreçlerinde teknoloji kullanımına dair hala bazı tereddütleri olduğu görülmektedir (Algan, 2006; Şen, 2009; Secer, 2010). Oysaki öğrenciler derslerde, sınıf ortamında, teknoloji kullanımının ilgisini, çalışma isteklerini, kendilerine olan güvenlerini, öğrenme hızlarını, kelime haznelerini ve kendini

değerlendirme durumlarını artırdığını; dersi daha iyi anladıklarını, başarılarının daha yüksek olduğunu, daha rahat bir ortamda dersi daha çok sevdiklerini belirtmişlerdir (Aşkar, 1991; Tuti 2005).

Bu noktada öğretmenlere ve yöneticilere yönelik öneriler şunlar olabilir:

- Öğretmenler, dijital yerlilerin kullanmayı tercih ettikleri hotmail, skype, facebook, google, vb. teknolojiler ve web 2.0 araçları üzerinden ödev ve bilgilendirme yapmayı tercih edebilirler.
- Öğretmenler kendi teknoloji okuryazarlık düzeylerini iyileştirmenin yollarını ararken sınıf içi süreçlere teknolojinin nasıl daha etkin dâhil edilebileceği konusundaki yeterliliklerini artırma konusunda da düşünmelidirler.
- Ders içi etkinliklere, kendileri tarafından belirlenecek amaçlar doğrultusunda içeriklerini belirleyebilecekleri Moodle, Web Quest gibi teknolojik uygulamaları dâhil edebilirler.
- Sınıf yönetimi sürecinde Web 2.0 ve özelliklerine dair bilgilere dönük kurum içerisinde kişisel gelişimlerine yönelik eğitimlere yönlendirilmeleri sağlanabilir.
- Öğretmenler sınıf yönetimi ve diğer uygulamalara yönelik eğitim ortamları yaratmada teknoloji temelli yöntemleri daha sık tercih etmeye teşvik edilebilirler.

KAYNAKÇA

- Akgün, E., Yılmaz, E. O. ve Seferoğlu, S. S. (2011). Vizyon 2023 Strateji Belgesi ve Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi: Karşılaştırmalı Bir İnceleme. Akademik Bilişim 2011, 2-4 Şubat 2011 / İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Algan, C. E. (2006). Özel Okullarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Bilgi Teknolojileri Kullanımı Öz-Yeterlilikleri ve Derslerinde Bilgi Teknolojilerinden Yararlanma Durumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, BÖTE ABD, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Arslan, A. (2006). Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Aralık 2006. Cilt:III, Sayı:II, 24-33. <http://efdergi.yyu.edu.tr>
- Aşkar, P. (1991). Bilgisayar Destekli Öğretim Ortamı. Eğitimde Nitelik Geliştirme, Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu Bildiri Metinleri, ss. 174-177, İstanbul.
- Bilgiç, H. G., Duman, D. ve Seferoğlu, S. S. (2011). Dijital Yerlilerin Özellikleri ve Çevrim içi Ortamların Tasarlanmasındaki Etkileri. Akademik Bilişim 2011, 2-4 Şubat 2011 / İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Cameron, D. (2005). The Net Generation goes to university? The Journalism Education Association Conference, Griffith University, 29 November – 2 December 2005.
- Carr, N. (2010). *Yüzeysellik: İnternet bizi aptal mı yapıyor?* (Çeviren: İbrahim Kaplıkaya) Ufuk Yayınları, İstanbul. ISBN: 978-605-5314-04-0
- Demir, S., Özmantar, M. F., Bingölbali, E. ve Bozkurt, A. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımlarının İrdelenmesi. 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium, 22-24 September 2011 Fırat University, Elazığ- Turkey.
- Gürol, M. (2002). Eğitim Teknolojisinde Yeni Paradigma: Oluşturmacılık. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1, Sayfa: 159-183, Elazığ.

- Kuzu, A., Çankaya, S. ve Mısırlı, Z. A. (2011). Tasarım Tabanlı Araştırma ve Öğrenme Ortamlarının Tasarımı ve Geliştirilmesinde Kullanımı. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, July 2011, 1(1).
- Oblinger, D. G., ve Oblinger, J. L. (2005). Educating the Net Generation. Available from www.educause.edu/educatingthenetgen/
- Pedró, F. (2006). The New Millennium Learners: Challenging our Views on ICT and Learning. OECD-CERI.
- Prensky, M. (2001a). Digital Natives, Digital Immigrants . From On the Horizon (MCB University Press, Vol. 9 No. 5, October 2001).
- Prensky, M. (2001b). Do They Really Think Differently? . Published in On the Horizon (NCB University Press, Vol. 9 No. 6, December 2001).
- Prensky, M. (2004). The Emerging Online Life of the Digital Native: What they do differentl because of technology, and how they do it . The Emerging Online Life Of The Digital Native.
- Prensky, M. (2005). Listen to the Natives. *Educational Leadership*, December 2005/January 2006 | Volume 63 | Number 4 Learning in the Digital Age Pages 8-13.
- Secer, M. (2010). İlköğretim Öğrencileri ve Öğretmenlerinin Performans Görevleri ve Bu Görevlerde İnternet Kullanımı Hakkındaki Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi ABD, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Sünkür, M., Arabacı, İ. B. ve Şanlı, Ö. (2012). Akıllı Tahta Uygulamaları Konusunda İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Görüşleri (Malatya İli Örneği). *e-Journal of New World Sciences Academy* 2012, Volume: 7, Number: 1, Article Number: 1C0496.
- Şahin, M. C. (2009). Yeni Binyılın Öğrencileri'nin Özellikleri. *Anadolu University Journal Of Social Sciences*, Cilt/Vol.: 9- Sayı/No: 2 : 155–172.
- Şen, S. (2009). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin ve Sınıf Öğretmenlerinin Bilgisayar Tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi ABD, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Tuti, S. (2005). Eğitimde Bilişim Teknolojileri Kullanımı Performans Göstergeleri, Öğrenci Görüşleri ve Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimler Enstitüsü, BÖTE ABD, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tonta, Y. (2009). Dijital Yerliler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği. *Türk Kütüphaneciliği* 23, 4 (2009), 742-768.
- Wallace, R. M. (2004). A framework for understanding teaching with the internet. *American Educational Research Journal*, 41, 447-488, 2009.
- Yılmaz, M. (2007). Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Teknoloji Eğitimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 27, Sayı 1(2007) 155-167, Ankara.